

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 11 września 2014 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących — Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 i rozporządzenie (WE) nr 883/2004 — Właściwe ustawodawstwo krajowe — Określenie państwa członkowskiego właściwego do przyznania świadczenia rodzinnego — Sytuacja, gdy pracownik migrujący i jego rodzina mieszkają w państwie członkowskim, w którym mają ośrodek interesów życiowych i w którym pobrano świadczenie rodzinne — Wniosek o świadczenie rodzinne w państwie członkowskim pochodzenia po wygaśnięciu prawa do świadczeń w państwie członkowskim miejsca zamieszkania — Przepisy krajowe państwa członkowskiego pochodzenia przewidujące przyznanie takich świadczeń każdej osobie, która jest zameldowana na pobyt stały w tym państwie

W sprawie C-394/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Nejvyšší správní soud (Republika Czeska) postanowieniem z dnia 2 maja 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 lipca 2013 r., w postępowaniu:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

przeciwko

B.,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: M. Safjan, prezes izby, A. Prechal (sprawozdawca) i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu B. przez V. Soukupa, advokát,

— w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz J. Vlácilu, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu greckiego przez T. Papadopoulou, działającą w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: czeski.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez D. Martina oraz P. Němečkovą, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 76 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 3, s. 3), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 592/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. (Dz.U. L 177, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”), oraz wykładni art. 87 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 5, s. 72), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 988/2009 z dnia 16 września 2009 r. (Dz.U. L 284, s. 43) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 883/2004”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Ministerstvom práce a sociálních věcí (ministerstwem pracy i spraw socjalnych) a B. dotyczącego decyzji pozbawiającej B. świadczeń rodzinnych ze względu na to, że Republika Czeska nie jest państwem właściwym do przyznania tych świadczeń.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 1408/71

- 3 Artykuł 1 rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Definicje”, stanowi w lit. h), że „określenie »zamieszkanie« oznacza zwykły pobyt”.
- 4 Artykuł 13 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zasady ogólne”, stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo określa się zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14–17:

[...]

f) osoba, która przestaje podlegać ustawodawstwu państwa członkowskiego, a nie podlega ustawodawstwu innego państwa członkowskiego zgodnie z jedną z zasad ustanowionych w akapitach poprzednich lub zgodnie z jednym z wyjątków lub przepisów szczególnych, określonych w art. 14–17, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, wyłącznie zgodnie [z] przepisami tego ustawodawstwa”.

- 5 Artykuł 76 tegoż rozporządzenia, umieszczony w jego tytule III rozdział 7, zatytułowany „Zasady pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego i zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego miejsca zamieszkania członków rodziny”, w ust. 1 stanowi:

„W przypadku gdy w tym samym okresie, dla tego samego członka rodziny i z tytułu wykonywania działalności zawodowej, świadczenia rodzinne są przewidziane w ustawodawstwie państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkują członkowie rodziny, prawo do świadczeń rodzinnych, należnych zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego, w danym wypadku na podstawie art. 73 lub 74, jest zawieszane do wysokości przewidzianej w ustawodawstwie pierwszego państwa członkowskiego”.

Rozporządzenie nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009

- 6 Rozporządzenie nr 1408/71 zostało zastąpione rozporządzeniem nr 883/2004. To ostatnie rozporządzenie stosuje się zgodnie z jego art. 91 od dnia wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz.U. L 284, s. 1) weszło w życie w dniu 1 maja 2010 r.
- 7 Artykuł 1 rozporządzenia nr 883/2004, zatytułowany „Definicje”, w lit. j) stanowi, że „określenie »zamieszkanie« oznacza miejsce, w którym osoba zwykle przebywa”.
- 8 Artykuł 11 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Zasady ogólne”, stanowi w ust. 1 i w ust. 3 lit. e):

„1. Osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

[...]

3. Zgodnie z przepisami art. 12 do 16:

[...]

- e) każda inna osoba, do której nie mają zastosowania przepisy lit. a) do d) podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego rozporządzenia, gwarantujących jej świadczenia na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku innych państw członkowskich”.
- 9 Artykuł 87 tegoż rozporządzenia, zatytułowany „Przepisy przejściowe”, w ust. 1, 3 i 8 stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie nie daje podstawy dla nabycia jakichkolwiek praw w okresie poprzedzającym datę jego wejścia w życie.

[...]

3. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1 prawo nabywa się na podstawie niniejszego rozporządzenia, nawet jeżeli odnosi się ono do przypadku powstałego przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym państwie członkowskim.

[...]

8. Jeżeli w wyniku zastosowania przepisów niniejszego rozporządzenia osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego innego niż państwo określone zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia [nr 1408/71], to ustawodawstwo to ma zastosowanie tak długo, jak długo dana sytuacja pozostaje niezmieniona, w każdym przypadku zaś nie dłużej niż przez okres 10 lat od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia, o ile zainteresowany nie przedłoży wniosku o podleganie ustawodawstwu mającemu zastosowanie na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia [...]”.

10 Artykuł 11 rozporządzenia nr 987/2009, zatytułowany „Elementy służące ustaleniu miejsca zamieszkania”, stanowi:

„1. W przypadku gdy pomiędzy instytucjami dwóch lub więcej państw członkowskich istnieje rozbieżność opinii w odniesieniu do ustalenia miejsca zamieszkania osoby, do której stosuje się rozporządzenie podstawowe, instytucje te ustalają na podstawie wspólnego porozumienia ośrodek interesów życiowych zainteresowanego w oparciu o ogólną ocenę wszystkich dostępnych informacji dotyczących istotnych okoliczności, które mogą obejmować, w stosownych przypadkach:

- a) czas trwania i ciągłość pobytu na terytorium zainteresowanych państw członkowskich;
- b) sytuację danej osoby, w tym:
 - (i) charakter i specyfikę wykonywanej pracy, w szczególności miejsce, w którym praca ta jest zazwyczaj wykonywana, jej stały charakter oraz czas trwania każdej umowy o pracę;
 - (ii) jej sytuację rodzinną oraz więzi rodzinne;
 - (iii) prowadzenie jakiejkolwiek działalności o charakterze niezarobkowym;
 - (iv) w przypadku studentów – źródło ich dochodu;
 - (v) jej sytuację mieszkaniową, zwłaszcza informację, czy sytuacja ta ma charakter stały;
 - (vi) państwo członkowskie, w którym osoba uważana jest za mającą miejsce zamieszkania dla celów podatkowych.

2. W przypadku gdy uwzględnienie poszczególnych kryteriów w oparciu o istotne okoliczności wymienione w ust. 1 nie doprowadzi do osiągnięcia porozumienia przez zainteresowane instytucje, zamiar danej osoby, taki jaki wynika z tych okoliczności, a zwłaszcza powody, które skłoniły ją do przemieszczenia się, są uznawane za rozstrzygające dla ustalenia jej rzeczywistego miejsca zamieszkania”.

Prawo czeskie

11 Z postanowienia odsyłającego wynika, że – zgodnie z § 3 i § 31 ust. 1 zdanie drugie zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře (ustawy nr 117/1995 o pomocy społecznej), w wersji obowiązującej w dniu wydania decyzji administracyjnej rozpatrywanej w postępowaniu głównym – każda osoba fizyczna, która dokonała zameldowania się na pobyt stały na terytorium Czech zgodnie z §§ 10 i 10a zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel) (ustawy nr 133/2000 o ewidencji ludności i krajowym numerze ewidencyjnym oraz dokonującej zmiany niektórych ustaw), może ubiegać się o zasiłek rodzinny.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 12 B. jest obywatelką czeską, która mieszka we Francji ze swoim mężem i urodzoną we Francji małoletnią córką. Jednakże zarówno B., jak i jej mąż są zameldowani w Republice Czeskiej zgodnie z § 10 zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů.
- 13 B. pobierała we Francji świadczenia z tytułu bezrobocia, a jej mąż wykonuje tam działalność zawodową. Cała rodzina jest objęta ubezpieczeniem zdrowotnym we Francji. W okresie od dnia 9 lutego do dnia 30 maja 2009 r. B. przebywała na urlopie macierzyńskim i pobierała z tego tytułu zasiłek macierzyński we Francji. Następnie w okresie od dnia 1 czerwca do dnia 30 listopada 2009 r. B. pobierała w tym państwie członkowskim uzupełniające świadczenie rodzinne zwane „prestation d'accueil du jeune enfant” lub „PAJE” (świadczenie z tytułu posiadania małego dziecka), którego wysokość uzależniona jest od dochodów osoby uprawnionej. Po wygaśnięciu prawa do wspomnianego świadczenia B. złożyła w Republice Czeskiej wniosek o świadczenie rodzinne.
- 14 Decyzją z dnia 14 czerwca 2010 r. Úřad práce (urząd pracy) w Ostrawie przyznał jej wspomniane świadczenie począwszy od dnia 1 grudnia 2009 r.
- 15 Zważywszy, że prawo B. do świadczenia rodzinnego powinno było zostać poddane ponownej ocenie począwszy od dnia wejścia w życie rozporządzenia nr 883/2004, to jest od dnia 1 maja 2010 r., Krajský úřad Moravskoslezského kraje (organ regionalny kraju morawsko-śląskiego), którego kompetencje przejęło Ministerstvo práce a sociálních věcí, decyzją z dnia 16 listopada 2010 r. cofnął prawo do rozpatrywanego zasiłku począwszy od dnia 1 maja 2010 r. ze względu na to, że Republika Czeska nie była już państwem właściwym, ponieważ ośrodek interesów życiowych B. i jej rodziny znajdował się we Francji.
- 16 Sąd odsyłający powziął wątpliwości w odniesieniu do właściwości Republiki Czeskiej w zakresie przyznania B. świadczeń rodzinnych. Uważa on, że gdyby uznać, iż Republika Czeska posiadała właściwość do przyznania takich świadczeń rodzinnych, wątpliwe jest, czy posiada ona nadal tę właściwość po dniu 1 maja 2010 r. ze względu na nowe przepisy dotyczące miejsca zamieszkania zawarte w rozporządzeniu nr 987/2009.
- 17 W tych okolicznościach Nejvyšší správní soud (naczelny sąd administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 76 rozporządzenia [nr 1408/71] należy interpretować w ten sposób, że w okolicznościach niniejszej sprawy – to znaczy w sytuacji, gdy skarżąca, jej mąż i dziecko mieszkają we Francji, tam pracuje jej mąż, tam znajduje się ośrodek ich interesów życiowych, a skarżąca pobrała w pełnym zakresie świadczenie rodzinne PAJE (prestation d'accueil du jeune enfant) – Republika Czeska jest państwem [członkowskim] właściwym do przyznania świadczenia rodzinnego-zasiłku wychowawczego?

W razie odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

2) Czy przepisy przejściowe rozporządzenia [nr 883/2004] należy interpretować w ten sposób, że nakładają one na Republikę Czeską obowiązek przyznania świadczenia rodzinnego po dniu 30 kwietnia 2010 r., chociaż począwszy od dnia 1 maja 2010 r. na kompetencję danego państwa może mieć wpływ nowa definicja miejsca zamieszkania zawarta w rozporządzeniu [nr 987/2009] (art. 22 i nast.)?

W razie odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze:

- 3) Czy rozporządzenie [nr 883/2004], w szczególności art. 87, należy interpretować w ten sposób, że w okolicznościach takich jak te występujące w niniejszej sprawie począwszy od dnia 1 maja 2010 r. Republika Czeska jest państwem [członkowskim] właściwym do przyznania świadczenia rodzinnego?”.

W przedmiocie dopuszczalności

- 18 B. podnosi, że owe pytania nie są istotne w odniesieniu do sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym ze względu na to, iż dotyczą one prawa do świadczeń rodzinnych począwszy od dnia 1 grudnia 2009 r., podczas gdy jest bezsporne, że owe świadczenia są jej należne za okres od dnia 1 grudnia 2009 r. do dnia 1 maja 2010 r., a niniejsza sprawa dotyczy wyłącznie utraty tego prawa począwszy od dnia 1 maja 2010 r.
- 19 Należy przypomnieć, że w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, wyłącznie do sądu krajowego, przed którym toczy się spór i który musi przyjąć na siebie odpowiedzialność za wydane orzeczenie, należy ocena, w świetle konkretnych okoliczności sprawy, zarówno niezbędności orzeczenia prejudycjalnego do wydania wyroku, jak i istotnego charakteru pytań skierowanych do Trybunału. W konsekwencji, jeśli zadane pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia. Domniemanie istotnego charakteru pytań prejudycjalnych zadanych przez sądy krajowe może być obalone jedynie w drodze wyjątku, gdy okaże się w sposób oczywisty, że żądana wykładnia prawa Unii nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem ma charakter hipotetyczny lub też gdy Trybunał nie posiada wystarczającej wiedzy na temat okoliczności faktycznych i prawnych, aby odpowiedzieć na zadane mu pytania w użyteczny sposób (zob. w szczególności wyrok *Iberdrola Distribución Eléctrica*, C-300/13, EU:C:2014:188, pkt 16).
- 20 W niniejszej sprawie nie wydaje się, by wykładnia prawa Unii, o którą wniósł sąd odsyłający, nie miała żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym ani by problem wskazany przez sąd odsyłający miał charakter hipotetyczny. W konsekwencji, ponieważ Trybunał posiada ponadto wiedzę na temat okoliczności faktycznych i prawnych, aby odpowiedzieć na zadane mu pytania w użyteczny sposób, są one dopuszczalne wbrew temu, co twierdzi B.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 21 Na wstępie należy przypomnieć, że – w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem – do Trybunału należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. W tym aspekcie do Trybunału należy – gdy zajdzie taka potrzeba – przeformułowanie przedstawionych mu pytań (wyroki: *Krüger*, C-334/95, EU:C:1997:378, pkt 22, 23; a także *Hewlett-Packard Europe*, C-361/11, EU:C:2013:18, pkt 35).
- 22 W niniejszym wypadku poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono temu, aby zgodnie ze swoim prawem krajowym państwo członkowskie zostało uznane za państwo właściwe do przyznania osobie świadczenia rodzinnego wyłącznie ze względu na fakt, iż osoba ta jest zameldowana na pobyt stały na jego terytorium, w sytuacji gdy ani ona, ani członkowie jej rodziny nie pracują ani nie mają zwykłego miejsca zamieszkania w tym państwie członkowskim.

- 23 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przepisy tytułu II tego rozporządzenia mają na celu w szczególności zagwarantowanie, aby zainteresowani podlegali zasadniczo systemowi zabezpieczenia społecznego jednego tylko państwa członkowskiego, po to, aby uniknąć zbiegu mających zastosowanie ustawodawstw krajowych oraz komplikacji z tego wynikających. Zasada ta została wyrażona w szczególności w art. 13 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia (zob. w szczególności wyrok Hudziński i Wawrzyniak, C-611/10 i C-612/10, EU:C:2012:339, pkt 41).
- 24 W niniejszym wypadku należy stwierdzić, że ustawodawstwo mające zastosowanie do sytuacji B. w odniesieniu do jej prawa do świadczeń rodzinnych jest określone przez art. 13 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1408/71. Do osoby – która zaprzestała jakiejkolwiek pracy najemnej na terytorium państwa członkowskiego i która w konsekwencji nie spełnia już warunków określonych w art. 13 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia ani nie spełnia również warunków żadnego innego przepisu wspomnianego rozporządzenia, tak aby mogła podlegać ustawodawstwu państwa członkowskiego – na podstawie art. 13 ust. 2 lit. f) tegoż rozporządzenia stosuje się bowiem ustawodawstwo państwa, w którym wykonywała ona uprzednio pracę najemną, jeśli nadal ma w nim swoje miejsce zamieszkania (zob. podobnie wyrok Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, pkt 29, 34).
- 25 Na podstawie tego ostatniego przepisu B. nadal podlega więc ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium uprzednio wykonywała pracę najemną i gdzie nadal znajduje się jej miejsce zamieszkania, to jest ustawodawstwu francuskiemu, uwzględniając okoliczności wynikające z postanowienia odsyłającego.
- 26 W tym względzie należy bowiem przypomnieć, że zgodnie z art. 1 lit. h) rozporządzenia nr 1408/71 określenie „zamieszkanie” w rozumieniu tego rozporządzenia oznacza zwykły pobyt, to jest miejsce, w którym dane osoby mają zwykłe miejsce zamieszkania i gdzie znajduje się także zwykły ośrodek ich interesów życiowych, oraz stanowi ono zatem pojęcie autonomiczne i właściwe prawu Unii (zob. wyrok Swaddling, C-90/97, EU:C:1999:96, pkt 28, 29). Z okoliczności faktycznych ustalonych przez sąd odsyłający i wskazanych w pkt 12 i 13 niniejszego wyroku wynika zaś, że B. zwykle przebywa we Francji i tam znajduje się jej zwykły ośrodek interesów życiowych.
- 27 Ponieważ B. podlega ustawodawstwu francuskiemu na podstawie art. 13 wspomnianego rozporządzenia, pojawia się jeszcze pytanie, czy przepisy tegoż rozporządzenia stoją na przeszkodzie temu, aby świadczenia rodzinne rozpatrywane w postępowaniu głównym zostały przyznane na podstawie prawa krajowego państwa członkowskiego, które nie jest państwem właściwym w rozumieniu rozporządzenia nr 1408/71. Z postanowienia odsyłającego wynika bowiem, że na podstawie ustawodawstwa czeskiego B. może uzyskać owo świadczenie wyłącznie ze względu na fakt, że dokonała ona zameldowania się na pobyt stały na terytorium Republiki Czeskiej.
- 28 W tym względzie należy przypomnieć, że państwo członkowskie, które nie jest właściwe, zachowuje możliwość przyznania świadczeń rodzinnych, jeśli istnieje precyzyjny i szczególnie bliski łącznik między terytorium tego państwa a rozpatrywaną sytuacją, pod warunkiem że przewidywalność i skuteczność zasad koordynacji zawartych we wspomnianym rozporządzeniu nie zostaną naruszone w nieproporcjonalny sposób (zob. podobnie wyrok Hudziński i Wawrzyniak, EU:C:2012:339, pkt 65–67).
- 29 Jednak samo dokonanie przez B. zameldowania się na pobyt stały w Republice Czeskiej – bez rzeczywistego zamieszkiwania w tym państwie członkowskim, w sytuacji gdy wydaje się, że ona i jej rodzina mają zwykłe miejsce zamieszkania we Francji, gdzie pobierała ona świadczenia z tytułu bezrobocia, zasiłek macierzyński poczynawszy od dnia 9 lutego 2009 r., a następnie świadczenie rodzinne podobne do tego, którego wypłaty zażądała następnie od Republiki Czeskiej – nie wydaje się tworzyć między B. a Republiką Czeską takiego łącznika, z zastrzeżeniem końcowej weryfikacji przez sąd odsyłający.

- 30 W świetle wszystkich powyższych rozważań na pierwsze pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć, iż rozporządzenie nr 1408/71, a w szczególności jego art. 13, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono temu, aby państwo członkowskie zostało uznane za państwo właściwe do przyznania osobie świadczenia rodzinnego wyłącznie ze względu na fakt, iż osoba ta jest zameldowana na pobyt stały na terytorium tego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy ani ona, ani członkowie jej rodziny nie pracują ani nie mają zwykłego miejsca zamieszkania we wspomnianym państwie członkowskim. Artykuł 13 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on także temu, aby państwo członkowskie, które nie jest państwem właściwym w odniesieniu do danej osoby, przyznało jej świadczenia rodzinne, chyba że istnieje precyzyjny i szczególnie bliski łącznik między rozpatrywaną sytuacją a terytorium tego pierwszego państwa członkowskiego.

W przedmiocie pytania drugiego

- 31 Mając na względzie odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze, udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie jest zbędne.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 32 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono temu, aby począwszy od dnia 1 maja 2010 r. państwo członkowskie zostało uznane za państwo właściwe do przyznania osobie świadczenia rodzinnego zgodnie ze swoim prawem krajowym wyłącznie ze względu na fakt, iż osoba ta jest zameldowana na pobyt stały na jego terytorium, w sytuacji gdy ani ona, ani członkowie jej rodziny nie pracują ani nie mają zwykłego miejsca zamieszkania w tym państwie członkowskim.
- 33 Mając na względzie orzecznictwo Trybunału wspomniane w pkt 21 niniejszego wyroku, w niniejszym wypadku należy na wstępie wskazać, że art. 11 wspomnianego rozporządzenia – którego brzmienie odpowiada brzmieniu art. 13 rozporządzenia nr 1408/71 – stanowi, że osoby, do których stosuje się rozporządzenie nr 883/2004, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego, państwa właściwego. Zgodnie zaś z art. 11 ust. 3 lit. e) tego ostatniego rozporządzenia oraz ze względów analogicznych do tych przedstawionych w pkt 24–26 niniejszego wyroku B. podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego miejsca zamieszkania.
- 34 W tym względzie należy wskazać, że pojęcie „zamieszkania” zostało zdefiniowane w art. 1 lit. j) rozporządzenia nr 883/2004 jako miejsce, w którym osoba zwykle przebywa. Artykuł 11 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 zrównuje miejsce zamieszkania z ośrodkiem interesów życiowych danej osoby. Artykuł ten kodyfikuje także kryteria wypracowane w orzecznictwie Trybunału, które można uwzględnić przy określaniu wspomnianego ośrodka interesów życiowych, takie jak czas trwania i ciągłość pobytu na terytorium zainteresowanych państw członkowskich lub sytuację rodzinną i więzi rodzinne (zob. podobnie wyrok Wencel, C-589/10, EU:C:2013:303, pkt 50).
- 35 W tych okolicznościach i bez konieczności orzekania w przedmiocie przepisów przejściowych określonych w art. 87 rozporządzenia nr 883/2004, wystarczy stwierdzić, że to rozporządzenie nie wprowadziło żadnej istotnej zmiany w stosunku do rozporządzenia nr 1408/71 w odniesieniu do przepisów dotyczących określenia właściwego państwa członkowskiego i pojęcia zamieszkania, które regulują rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu głównym. Republika Czeska nie jest więc w tej sprawie państwem właściwym na podstawie odpowiednich przepisów rozporządzenia nr 883/2004.
- 36 W świetle powyższych rozważań na trzecie pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć, iż rozporządzenie nr 883/2004, a w szczególności jego art. 11, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono temu, aby państwo członkowskie zostało uznane za państwo właściwe do przyznania osobie świadczenia rodzinnego wyłącznie ze względu na fakt, iż osoba ta jest zameldowana

na pobyt stały na terytorium tego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy ani ona, ani członkowie jej rodziny nie pracują ani nie mają zwykłego miejsca zamieszkania we wspomnianym państwie członkowskim.

W przedmiocie kosztów

- ³⁷ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 592/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r., a w szczególności jego art. 13, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono temu, aby państwo członkowskie zostało uznane za państwo właściwe do przyznania osobie świadczenia rodzinnego wyłącznie ze względu na fakt, iż osoba ta jest zameldowana na pobyt stały na terytorium tego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy ani ona, ani członkowie jej rodziny nie pracują ani nie mają zwykłego miejsca zamieszkania we wspomnianym państwie członkowskim. Artykuł 13 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on także temu, aby państwo członkowskie, które nie jest państwem właściwym w odniesieniu do danej osoby, przyznało jej świadczenia rodzinne, chyba że istnieje precyzyjny i szczególnie bliski łącznik między rozpatrywaną sytuacją a terytorium tego pierwszego państwa członkowskiego.
- 2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 988/2009 z dnia 16 września 2009 r., a w szczególności jego art. 11, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ono temu, aby państwo członkowskie zostało uznane za państwo właściwe do przyznania osobie świadczenia rodzinnego wyłącznie ze względu na fakt, iż osoba ta jest zameldowana na pobyt stały na terytorium tego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy ani ona, ani członkowie jej rodziny nie pracują ani nie mają zwykłego miejsca zamieszkania we wspomnianym państwie członkowskim.

Podpisy